



Vad påverkar äldres val av boendeform

Syftet med projektet har varit att belysa vilka push- respektive pullfaktorer som inverkar på äldres val av boende. För att få en förståelse för den kontext som kan påverka push- och pullfaktorer undersöktes även kommuners utbud av och information om bostäder för äldre. Utbudet av och information om seniorbostäder, trygghetsbostäder och vård- och omsorgsboende skiljer sig mellan kommuner och en samstämmighet kring synen på bostadsformer saknas. Detta återspeglas även i den kunskap som finns bland 55-84 åringar kring olika bostadsformer. Det finns vissa skillnader i hur pull- och push- faktorer påverkar vid olika åldrar men skillnaderna var mindre än förväntat.

BAKGRUND

Det svenska pensionssystemet har i grunden reformerats med ekonomiska konsekvenser som följd, vilket ställer andra krav på individen än tidigare. Äldres boende är därför en kärnfråga för ett samhälle i demografisk förändring där andelen äldre personer i det svenska samhället ökar. I Sverige finns boendeformer som på olika sätt är anpassade efter äldres behov. Ett fåtal svenska studier har gjorts för att undersöka vilka faktorer som påverkar att äldre väljer att bo kvar i sitt hem s.k. pull-faktorer och vilka faktorer som påverkar att äldre flyttar ifrån sitt hem s.k. push-faktorer. Dessa faktorer kan vara såväl ekonomiska faktorer såsom transaktionskostnader eller pension som psykologiska faktorer såsom socialt nätverk.

Syftet med projektet har varit att belysa vilka push- respektive pullfaktorer som inverkar på äldres val av boende d.v.s. vid valet av att flytta eller bo kvar, samt vilka äldre vänder sig till för råd och information kring en eventuell förändring av sitt boende.

METODER

Datainsamling har skett i två faser med två olika metoder. För att uppnå projektets syfte genomfördes i första fasen en inledande kartläggning. Detta för att förstå hur nuvarande bostadsutbud ser ut vad gäller den äldre befolkningen i 10 utvalda kommuner. Datainsamlingen fokuserade på de tre boendeformerna vård- och omsorgsboende, trygghetsboende och seniorboende samt hur kommunerna ger information och rådgivning gällande dessa

boendalternativ. 25 intervjuer med representanter från 10 olika kommuner samt med en representant från Boverket genomfördes. Data från Boverkets Bostadsmarknadsenkät samt information från kommunernas egna offentliga webbsidor har även använts. Ett strategiskt urval av kommuner gjordes för att belysa om skillnader och likheter beroende på kommunens storlek, mätt i folkmängd och karaktär. Tre urvalsgrupper identifierades; storstadsregion, större städer och glesbygdskommuner.

I fas 2 skickades en enkät ut till ett stratifierat urval av individer i åldrarna 55-84 år i 8 kommuner samt 2 församlingar i Stockholm. Urvalet syftade till att kunna belysa skillnader och likheter mellan storstadsregion, större städer och glesbygdskommuner. Urvalet gjordes med hjälp av Statens Personadressregister (SPAR). En svarsfrekvens på 40 % uppnåddes. Statistiska metoder har använts för att analysera enkäterna.

RESULTAT

Det saknas i nuläget en samstämmighet bland de studerade kommunerna kring vad olika bostadsformer innebär. Kommunernas informationsspridning och rådgivning är även mer reaktiv än proaktiv till sin karaktär, vilket skulle kunna förklara att majoriteten av respondenterna i enkäten svarat att de saknar kunskap om vilket utbud av olika bostadsformer i deras kommun. Utbudet av vård- och omsorgsboende ser relativt bra ut i kommunerna men när det gäller utbudet av trygghets- och seniorbostäder skiljer det mellan de olika kommunerna. I en glesbygdskommun saknas det seniorbostäder och i fyra av fem glesbygdskommuner saknas trygghetsbostäder medan detta finns i både större städer och i storstadsregionen. Intresset hos respondenterna för seniorbostäder, trygghetsbostäder och vård- och omsorgsboende ökar signifikant med ökande ålder. En brytpunkt kan skönjas vid 70-årsåldern då en majoritet skulle välja någon av de anpassade bostadsformerna om de skulle flytta.

Närmiljön i form av hur området som bostaden ligger i och hur bostaden är beskaffad men även boendekostnad är faktorer som anses vara viktiga för viljan att bo kvar. Kötid är den pullfaktor som anses vara minst viktig. Vad som påverkar viljan att flytta är däremot inte lika tydligt där ingen pushfaktor framstod som viktig, men här kan hälsan spela in.

När det gäller rådgivning har nästan var tredje respondent vänt sig till någon för rådgivning om pension medan endast ca 7 % hade frågat om rådgivning om flytt till annan bostad. Siffran var än lägre för rådgivning om anpassning av bostad (knapp 5 %).

SLUTSATSER

Hur bostaden och närmiljön är utformad samt boendekostnad är viktiga pullfaktorer och är därför det som bör tas i beaktande när kommuner planerar för äldres boende. Viljan att flytta till trygghetsbostäder, seniorbostäder eller vård- och omsorgsbostäder kommer först vid 70-årsåldern. För kommuner är en genomgripande analys och framtida prognos av den lokala bostadsmarknaden ett viktigt verktyg som underlättar tillkomsten av ett skiftande utbud av olika boendeformer i kommunen. Detta kan ske genom att nuvarande och framtida behov belyses för både kommun, allmännyttan och privata aktörer såsom fastighetsbolag och via bostadsförsörjningsplaner.

Informationsflödet i mindre kommuner vad gäller utbud av bostäder verkar fungera bättre, vilket skulle kunna förklaras av närmare relationer till invånarna. Då underlaget enbart bygger på ett fåtal kommuner, krävs ytterligare forskning för att kunna styrka denna tes.

Läs mer

I rapporterna "Boende för äldre: en studie av 10 kommuner" och "Vad får 65-84 åringar att flytta respektive stanna kvar i sitt nuvarande boende"

Centrum för ekonomiska relationer vid mittuniversitetet

www.miun.se/CER

Rapport [Vad påverkar äldres val av boendeform](#)

Kontakter

Sabine Gebert Persson, (projektledare) vid Centrum för forskning om Ekonomiska Relationer (CER), Mittuniversitetet,

sabine.gebert-persson@miun.se

Hans Lind, vid Bygg- och fastighetsekonomi, KTH,

hans.lind@abe.kth.se

Lina Bellman, vid Centrum för forskning om Ekonomiska Relationer (CER), Mittuniversitetet, lina.bellman@miun.se

Maria Kulander, Högskolan i Gävle, mkr@hig.se

Text av: